

DOMAČI PRIJATELJ

V PRAGI, 1. NOVEMBRA 1906.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj**. Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne.

VSEBINA: MIJO MLADJENOVIČ: Jaz še vem ... KOMPOLJSKI: Žena mu je umrla. BORISOV: Diha sapica večerna ... ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK: Na poti v Ameriko. JANKO LAVRIN: Vihar divja ... DAMIR FEIGEL: Pozni zobje. ROMAN ROMANOV: V parku. SAMKO CVETKOV: Na solčnih poljanah ... VINKO STRASSER: Sonet. — Uganke.

Ne pustite se motiti!

Vydrova žitna kava se po trgovinah nikjer ne prodaja *na vago* za kakoršnokoli ceno. V trgovinah je morete dobiti *samo* v zavitkih po $\frac{1}{2}$ kg, $\frac{1}{5}$ kg in $\frac{1}{10}$ kg za 48, 20 in 10 vinarjev.

Drugače prodajalne izdelke torej zavrnite!

Tudi zavoji, katere dobite po pošti *brez naročila*, niso naša žitna kava, ker mi ne vsiljujemo blaga brez izrecnega naročila prav nikomur.

Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII.

Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII.

izdeluje in priporoča:

Vydrovo žitno kavo,

znano vsem čitateljem našega „Domačega Prijatelja“ 5 kg. za K 450 s poštnino vred!

Vydrovi juhni pridatek,

najboljši pridatek k gotovi juhi, $\frac{1}{2}$ kavine žlice napravi vsaki juhi dober mesen okus, vsled tega so naši pridatki priporočljivi posebno za vodno juho. Vsaka naše gospodinja bi jo morala poskusiti. Steklenica $\frac{1}{2}$ kg. K 350.

Vydrove juhne konzerve.

Za takajšno pripravo gobove, grahove, rezančeve, lečne in riževe juhe zadostnje, ako daste eno žlico teh konzerv v ročo vodo. $\frac{1}{2}$ kg. posamezne vrste K 150, 1 kg. vseh skupaj K 3—.

Vydrovi masleni oblati

so posebnost naše tvrdke in velja 1 škatlja s 25 kosi K 2—. Naši oblati „Desert delicat“, napolnjeni z medenim kremom, so izvrsten prigrizek, in jih računamo 1 škatljo s 50 kosi K 3—. Karlovarske oblate v 3 vrstah 1 škatlja s 50 kosi K 1—, 2— in 3—. Dalje priporočamo malinove reze 1 škatlja s 50 kosi K 2— in delikatesne oblate s sadjem napolnjene 1 škatlja s 50 kosi K 250.

Malinovi grog

je nekaj novega in dobrega. Izvrstna pijača, katera popolnoma nadomesti čaj. Gospod soprog Vam bo, cenj. gospodinja, za kozarec malinovega groga gotovo hvaležen. Ako daste v skudelico vroče vode 3—4 koščke sladkorja in 4—5 žlic malinovega groga, je pijača gotova. Posebno Vas moramo opozoriti, da je naš malinovi grog opojna pijača, ker je pomešan s pravim jamajškim rumom. Ker je bila letos za maline slaba letina, letošnja zaloga ni posebno velika. Steklenica K 2—.

DOMAČI PRIJATELJ.

LETNIK III.

V PRAGI, 1. NOVEMBRA 1906.

ŠTEV. 11.

MIJO MLADJENOVIČ:

JAZ ŠE VEM . . .

O jaz še vem; — vodica mi
šepeče,
ki mimo naših travnikov šumljá,
na večer bukov les mi šepetá
o dnevih upanja, radósti, sreče.

In ti prihajaš, — kakor vetra dih,
po pisanih, zelenih travnikih,
po oživelih hostah bukovih.

O jaz še vem; — spomin zaspati
neče.

Vzbudi mi spet in spet nebroj željá.
Domov želim iz tujega svetá
in tebe zovem k sebi hrepeneče.

In ti prihajaš, — kakor solnca trak.
Plašán beži pred tabo hlad in mrak
in dan mi sije svetel in gorak.

KOMPOLJSKI:

ŽENA MU JE UMRLA.

Stara Poberajka je ravnokar dokončala trudapolno pot svojega življenja. Njen mož, na pol gluhi Miha, ji je kupal v veži čaj iz tavžent rož, lipovega in bezgovega cvetja. Ravno pri zadnjem vzdihljeju je stopil v sobo s skledico čaja.

„Na, Liza; to ti bo gotovo pomagalo,“ je govoril že med vratmi. „Vse sem skuhal, kar sem vedel in znal. Boš videla, da ti bo odleglo. Le vzdigni se, no!“

Pristopil je k postelji ter mešal vroči čaj z žlico čakajoč, da bo Liza sedla in povžila dobro pripravljeno domače zdravilo. Sprva niti pogledal ni na posteljo. Vajen ni bil prenašati skledic, posebno še tako polnih ne; zato je moral paziti na čaj, da ga ne zlije. Ker se pa Liza le ne dvigne v postelji, ter ne da nobenega glasu od sebe, zato vendar pogleda. Ko pa zagleda oste-klenele in v strop uprte oči svoje žene, se tako prestraši, da mu pade skledica iz rok ter se razbije, čaj se pa razlije deloma po njegovi obleki, deloma pa po postelji.

„Bog nebeški! umrla je, umrla!“

Za hip se mu je zgenilo nekaj v srcu. Začutil je grozno boleost, kakeršne ni še spoznal v svojem dolgem in težkem življenju. Ta hipna in neznosna teža je pritisnila s tako močjo nanj, da so se mu zašibila kolena in je nehote zdrknil ob postelji, kjer je ležala mrtva njegova žena. Z rokama se je naslonil na posteljo in si zakril obraz. Zaihtel je, in dve debeli solzi sta zdrknili po obrazu v roke, s katerimi si je zakril obraz. Še nikdar se ni jokal, kar je odrasel otroškim letom, dasi se mu je godilo često neznosno. Še le smrt lastne žene mu je privabila solze iz oči. Jokal je kot otrok in zdaj joka kot starec. In vendar so bile dobre te solze! — Ko je začutil njih mokroto na svojih licih in na rokah, se je takoj vzdramil, kakor iz težkih sanj. Zato ga je pre-magala boleost samo za hip, samo za toliko časa, da so ga vzdra-mile zopet solze.

Miha Poberaj je vstal in je bil zopet stari Miha Poberaj, kakor so ga vsi poznali daleč naokrog po haloških brdih namreč: hladen in miren, kakor da bi se mu bila samo skledica ubila in ne umrla žena. Nobena poteza na velem obrazu ni bila prav nič drugačna, kakor takrat, ko je sedel pri mizi in krpal obleko, ali pa kakor takrat, ko je sedel v gostilni pri kozarcu vina — kar se je pa redko zgodilo — in razlagal navzočim svojo vero.

„Oči ji moram najprej zatisniti, dokler je še malo topla. Potem bi se ne dale in bi ves čas tako gledala.“ Tako si je mislil in tudi tako storil. Desno oko se je še dosti rado zaprlo: le levo je vedno napol mežikalo. Pa Miha se tudi ni dalje trudil, da bi je popolnoma zatisnil. Domislil si je, da tudi usta zapro mrličem. Zato je vzel tam izza mize, kjer je imel svojo krojaško krparijo košček traku podobnega blaga in privezal spodnjo čeljust.

„Tako Liza,“ je govoril polglasno sam s seboj, „zdaj sem ti pa vse napravil, česar ti je bilo treba. Sicer nisem še delal kaj takega še nikomur, najmanj pa tebi, pa si lahko zadovoljna, sem dobro napravil. Še roke ti denem pod odejo in te pokrijem črez obraz s tvojim najboljšim krilom, pa si odpravljena za nekaj časa. Saj ni treba vsakemu vedeti, če bi ga kaj mimo prineslo, da si ti umrla.“

Tako je tudi storil. In ko je bilo vse dokončano, je še enkrat premo-tril svoje delo in vidno zadovoljen sam s seboj, je sedel za mizo ter nadaljeval krpanje neke suknje, kar je bil že dopoldne

prišel. Mirno je delal kakor vsak dan, kadar je imel kaj dela. Le včasih se je ozrl skozi motne šipe po poti v dolino, če kdo ne prihaja. Sicer se komaj vsake svete čase zglesi kdo pri njem, ali te dni bi bil najrajši sam, dokler ne napravi Lizi še zadnje usluge. Zato bi mu ne bilo ljubo, če bi ga kdo motil. Za vsak slučaj se je bil pa že preskrbel. Kakor hitro bi videl koga, ki bi se bližal njegovi koči, bi se zaklenil in skrnil. Ko bi videl dotičnik, da ga ni doma, bi že odšel.

No, pa tudi danes je ostala samotna viničarija, kjer je prebival Poberaj, sama kakor skoro vse dni v letu. Prav na vrhu zapuščenega in spustošenega vinograda je čepela in nemo zrla na svoje tovarišice po sosednih gričih, ki so bile tudi tako same in morda še bolj zapuščene, kakor Poberajeva. Niti sledu ni bilo več o tistem življenju, ki je nekdanj vrolo tod, zlasti tak-le čas spomladi, ko so ukali kopači s hriba na hrib. Trtna uš je uničila vinograde in ž njimi vse tiste lepe in vesele urice, ki so jih ljudje preživeli po njih. Vse je stalo zapuščeno in golo, kakor da je vse pokosila smrt in ne samo stare Poberajke. Kamen za kamenom se je luščil od nekdanj ponosnih zidanic in viničarij, košček za koščekom je odpadal, kakor se je ravnokar odkrušil precejšen košček življenja Mihe Poberaja, četudi mu ni bilo videti, ko je sedel in ravnodušno krpal suknjo poleg umrle žene.

Miha Poberaj je imel torej več poklicev. Najpreje je bil krojač, potem viničar in sedaj še po vrhu sedemdesetletni vdovec. Poleg vsega tega je bil pa še čudak v pravem pomenu besede. Rodil se je v haloških hribih, kjer se je izučil tudi krojaštva. Nemirna kri ga je gnala že v mladosti po svetu. Odšel je, in ljudje so ga bili že popolnoma pozabili. Potikal se je po svetu in si služil kruh s šivanko. Videl je različne kraje in različne ljudi ter se navzel od njih tudi različnega duha. Vrnil se je kot petinštiridesetleten mož v domovino, ker se mu je zahotelo po nji. Prišel je tako praznega žepa, kakor je bil odšel pred četrstoletjem. Pač pa je s seboj prinesel med čudnimi navadami tudi še — mišljenje in vero starovercev, ker je živel najdalje med njimi. In te se je držal do smrti.

Takrat, ko se je vrnil Poberaj v domovino, je bil gospod Vugaj ravno na počitnicah na svojem vinogradu. Spoznal je Poberaja, in ker mu je mož ugajal, ga je vzel za viničarja. Gospod Vugaj je bil uradnik v oddaljenem mestu. — Dokler je vinograd rodil, sta bila prav zadovoljna gospod Vugaj in viničar, ki si je bil vzel za ženo petintridesetletno deklo Lizo. Ni se jima slabo godilo. Kot krojač je vedno že precej zaslužil, in gospod Vugaj tudi ni skoparil napram svojemu viničarju. Žal, da to ni dolgo trajalo. Trtna uš je uničila kmalu vse vinograde. Gospodar je poredkoma zahajal in poredkoma tudi dajal darove v podobi zvenečega denarja. S časoma so že ti redki obiski prenehali in seveda tudi darovi. Težko je bilo. Živel se je iz rok v usta. In v tistih slabih časih je Poberaj prodal svoj šivalni stroj, da

sta imela z Lizo za živež. Edino dobro je še bilo, da sta imela streho. Gospod Vugaj je njima pustil stanovanje do smrti. In tako se je zadnja leta živelo, da se je komaj preživilo.

Zmračilo se je. Poberaj si je skuhal nekaj krompirja za večerjo in se je spravljal v posteljo. Za trenutek je pomislil, kje bi ležal nocoj, ker je mrtva Liza v postelji. „No, pa saj Lizi ni treba ravno ležati v postelji; za njo je ravno tako dobra klop pri peči,“ si je mislil.

Prijel je šibko truplo in predjal na klop. Potem si je posteljo malo poravnal in upihnil luč. Pozneje so ga vprašali, zakaj ni pustil goreti pri mrliču luči. „Jaz nisem šival, torej nisem potreboval luči,“ je odgovoril lakonično. „Liza pa itak ne bi videla, če bi prav gorela.“

Prav dobro je spal prvo noč, kakor tudi drugo. Tretji dan je pa preje vstal. Na podstrešju je poiskal zarjavelo lopato in motiko še izza boljših časov. Že prejšnji dan je bil določil prostor za jamo; namreč tam skonca hiše pod košato črešnjo. Od ondi se je lepo videlo daleč naokrog in Liza je tako rada sedela v svojem življenju pod črešnjo. Zato ji je tudi tisti prostor zbral za počivališče.

Komaj se je zdanilo je že kopal pod črešnjo. Spravil se je zato tako zgodaj na delo, da bi ga kdo ne zasačil. Prav pridno je kopal stavec, da mu je znoj lil po čelu. Spočetka se je še nekoliko oziral, a kmalu je bil tako zaverovan v svoje delo, da niti opazil ni, ko se mu je približal grajski lovec.

„Dobro jutro, Miha! Pa že tako zgodaj na delu?“

Zdrnil se je, ko je zagledal pred seboj znanega lovca. Vendar je še dosti mirno odzdravil.

„Kaj pa koplješ to; pa menda ne groba za Lizo?“ je pristavil lovec smehtljaje, ker je bila jama res grobu podobna.

Miha ni mogel lagati nikdar. Posebno je bil pa odkritosrčen takozvanim boljšim ljudem. In grajskega lovca je imel vsekako za gosposkega. Zato je odkritosrčno priznal.

„Umrla mi je, res. Že tretji dan jo imam v hiši in zdaj bo že čas, da jo spravim v zemljo.“

„Za Boga!“ je zavpil lovec prestrašen pri teh mirnih besedah čudaka. „Tega vendar ne smeš napraviti! To je proti postavam, in si gotovo zaprt, če to storiš.“

„Mislite, gospod?“

„I, seveda. Urno idi v župnišče in vse to povej, kakor tudi pri županstvu.“

„Kdo jo bode pa spravil na pokopališče, če pa ne morem plačati, ker nimam denarja?“

„Jo bodo že spravili, samo idi in povej.“

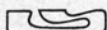
„Pa je res proti cesarskim postavam? Saj je bila Liza moja?“

„Gotovo si zaprt, ako to storiš, ker jaz vem, da je proti postavam.“

„Proti postavam nisem pa še nikdar ničesar napravil, pa tudi sedaj ne bom.“

Zasadil je lopato in odšel v dolino. Storil je, četudi nerad, kar mu je bil naročil grajski lovec, samo da se ni pregrešil proti cesarskim postavam.

Še tisto popoldne so prišli možje in so odnesli truplo Lize na pokopališče. Spremljevalcem ni bilo nikakih. Le Poberaj je šel za krsto odkrit in šepetal tiho molitev. Njegov obraz je bil vsakdanji, kakor vedno. Niti za las se ni izpremenila nobena poteza. Njegovo sloko telo se je enakomerno zibalo na tankih nogah in veter se je poigraval z njegovimi sivimi lasmi. Ko je duhovnik odmolil zadnje molitve in je zabobnela po krsti prst, tudi takrat se ni zganil na videz. Mirno je stal in zrl ravnodušno v grob, ki se je polnil s prstjo. In vendar so zagrebali polovico njegovega življenja. Odšel je stokrat večji revež s pokopališča, kakor je bil prišel.

BORISOV:

DIHA SAPICA VEČERNA...

Diha sapica večerna
črez zeleno morsko plan;
zažarela je v škrlatu
daljna vsa večerna stran.

Lahno na čolnicih malih
ribiči v pristan hite,
žalostne popevke skozi
mrak večerni se glase. —

O zeleni morski dalji,
o valovih mi pojo,
o brezkončni domovini,
ki jo ljubijo tako . . .

Plava, plava lahna pesem,
plava meni do srca,
in o daljni domovini
mi nalahno šepeta . . .

ZOFKA KVEDER-JELOVSKOVA:

NA POTI V AMERIKO.

To je v Bremnu, v starem nemškem trgovskem mestu ob severnem morju. V kolodvorski ulici pred potovalnimi agenturami, pred hoteli in krčmami z napisi v vseh sveta jezikih, se drenjajo ljudje. Sami tujci, ljudje, ki so prišli od kdovekje in ki pojdejo zopet dalje kdovekam. Vse je nekako enako oblečeno,

na pol mestno. Vidi se, da svet še ni vaju na to tujo novo kupljeno obleko. Doma so se nosili po kmetiški, večina jih je hodila v narodnji nošnji. Med ženskami lahko spoznaš slovaške žene, Poljakinje in par visokih stasitih Jugoslovank. Po pet šest kikelj so opasale Slovakinje nase in na glavo so si zavezala živo pisane ropce. Galicijanke so oblečene temno in priprosto. Vse polno otrok se drenja okoli njih. Njihovi možje so slabotni, bledi in propadli od pota in skrbi. Iz krčem slišiš žalostne poljske pesmi, jok otrok . . . Vsi Poljaki se selijo z ženami in otroci. Nekteri imajo po pet, šest otrok. In vse je majhno, siromašno, zastalo v rasti, boležljivo. Vedno so polni brezštevilni hoteli sveta, vedno se drenjajo ljudje pred agenturami in menjalnicami. Človek bi mislil, da so vedno eni — ali ne, vedno drugi so. Vsaki dan odhajajo preko morja in iz Evrope se pode nove trume sem. Nekteri gredo takoj dalje, drugi čakajo po tri, po pet dni in dlje na svoj parobrod. Težko čakajo. Po štirje v manjih družbah se sprehajajo po mestu. In stare bremseke patricijske palače gledajo začudeno doli na te ljudi. Tukaj, v tem mestu je stanovit rod. Po stoletja sedijo stare in slavne bremseke družine na enem mestu v istih lepih, čestitljivih starinskih hišah. Za velikanskimi mizami sede bogati trgovci v svojih pisarnah in trgujejo z vesoljnim svetom. Oni sede za svojo mizo ali njihove ladije plovejo daleč v tuje kraje; ne ganejo se raz svojega stola stola ali s pismi in brzjavami kupujejo sladkor in bombaž v Kaliforniji, petrolej v Kavkazu, kavo, tabak, čaj, svilo, slonovino — vse blago zemlje po vseh krajih sveta. Včasih pogleda tak trgovec s sivimi hladnimi očmi na tuj svet, ki se drenja po ulicah in trgih. Vedno drugi obrazi, vedno novi in novi ljude, dan na dan, leto za letom. Tiho in plašno hodijo po mestu in vidiš jim na obrazu, da jih je strah sveta. Stopili so na prag novega življenja, še en korak im znajdejo se v novi, ogromni in tuji zemlji.

Oh, moj Bog, kako polni so ti veliki potovalni hoteli straha in upanja. Zrak je težek, kakor poln nemira, ki igra v srcih vseh teh ljudij. Večina ležijo po dva in dva v posteljah. Že so odtrgani od hiše doma, kakor bi viseli v zraku med zemljom in nebom. Po noči slišiš vzdihanje hrepenenja, upanja in strahu. Kaj bo?! Močno je srce, korajžno, in vendar gledajo oči velike in preplašene v nemirne plinske plamene, ki trepečejo v svetilkah ob steni. Težke sanje padajo na trudno dušo. Ta kriči v snu, drugi se smeja, tretji vzdihuje, četrti kliče otroke, ki jih je pustil doma, peti sanja o sreči, ki ga čaka . . . Tam iz stranske sobe, kjer spijo žene in dekleta, ki same potujejo, slišiš pridušen jok. Moj Bog, kako strašna je tujina, kako ogromna! Dva, tri dni in še dlje so potovale sem, deset dni pojde ladja z njimi čez morje in še tam na drugem delu sveta se bo treba voziti dan ali dva po kopnem, dokler pridejo do svojoga moža ali ljubega ali sorodnika. Daleč za njimi izginjava domovina, majhna, kakor slaba zvezda na ogromnem nebu.

Ko se zori bude se ljudje po dvoranah. Dalje morajo, v luko in potem na ladjo. Komaj se zapirajo vrata za njimi, že prihajajo dekletke, preslačijo postelje in hlapci čedijo pod — kmalu bojo prišle nove trume iz kolodvora.

Vsi jeziki odjekujejo v velikanskem kolodvorskem vestibulu. Črni in umazani se krcajo ljudje iz dolgih vlakov. Celo iz Makedonije gredo Bolgari, Grki, Turki in Rumunci čez morje v boljšo, svobodnejšo deželo. Iz Rusije se selijo cele karavane Židov, Poljakov, Rusov in Rusinov. Svet je truden od pota. Otroci niti ne jokajo več. Zmanjkalo jim je že glasu in solz. Samo še tiho, slabotno ječijo, da jih komaj slišiš. Kakor mrtvi spiyo na krilu matere, v rokah očeta. Nekatere žene nosijo po tri otroke in še prtljago, koce in blazine. Misliš, pale bodo pod tem bremenom — ali one se molče vlečejo za vodiči, ki vodijo vsak narod v poseben hotel. Potnikom šumi glava od železnice, velikanskega ropota velikih mest, skozi ktere so se vozili v tesnih, vročih vagonih. Ubogi Galicijanci! Ali je tega siromašnega ljudstva po hotelih. Oblečeni so slabo, nekako zamazani, kakor da se niso umili že dolgo let, oči imajo udrte in obrazi so blede. In ženske, dekletke, otrok je med njimi! Vse so prodali doma, vse so vzeli seboj, ženo in otroke in zdaj gredo čez morje. Ves ta narod izgleda nekako izmučen, truden in bolehav. Hudo se ti stori v srcu, ko jih gledaš in misliš si: Zakaj niste ostali doma, reveži?! Slabotni ste, propali bodete v široki, svobodni ameriški zemlji, kakor bi bili propali doma. Samo za močne ljudi je sreča, samo za močne, brezobzirne, železne roke je zlato. Vaše pa je siromaštvo in stradanje, kakor doma. Druga zemlja ali ravno tista muka, isto strašno, neusmiljeno življenje. Ej, koliko od vas slabotnih bo pomandal in uničil!

Moj Bog: od kod se je vzel ves ta svet iz širne Evrope?! Od vseh vetrov so se zbrali in zdaj bežijo za srečo in uspehom. Tam na oni strani morja je mogočnost sreče, doma vedo vsi, kako bi jim potekalo življenje do črnega groba. Skoro vsem pusto, pusto . . .

Tudi naših ljudi je juga: Hrvatov, Srbov in Slovencev je dosti v starem, lepem Bremnu. Hrvatom ni take sile iti v svet kakor Galicijancu, Rusu, Macedoncu. Tam v ravni Slavoniji je še mnogo črne zemlje, ki čaka na pridne roke, dosti še je kruha za delavne ljudi. Ali ljudstvo misli: če se doma mučim, zaslužil bom stotače, če se v Ameriki, zaslužil bom tisočake. Pa če jih le vsaki deseti prisluži, zakaj ne bi bil jaz oni deseti? . . .

Na dvorišču velikega hotela so se zbrali Hrvatje pa svirajo in pojejo. Tamburice imajo seboj pa brenkajo. Polno mladih fantov je, pa tudi starejših mož. In trudijo se vsi, da jim ne bi prešla korajža. Tudi kakšno žensko vidiš med njimi. Ali malo. Hrvatje in Slovenci še ne potujejo, kakor Galicijanci, Rusi, Židje z ženo in otroci — s vsem in za vedno. Vsak misli, da se bo vrnil. Tamburice zvenijo, glasno se dviga južna pesem k hladnemu

severnemu nebu. In srce boli. Lepo je doma! Lepo pripoveduje pesem o domačih gorah, o domačih travnikih, o gozdovih in prijaznih, belih domačih vaseh. Lep je domač kraj in če tudi ne da kruha, težko je oditi. V starem, tujem Bremnu zajokajo strune, stoži se srcu po domovini in grla postanejo hripava.

„Eh, kdo bo pel!“ pravi nekdo. „Dosti smo se naukali doma in še se bomo, kadar pridemo nazaj polne pesti zlatih dukatov!“

„Daj karte ven!“ pravi drugi in začnejo se kartati.

Neko mlado dekle sedi v kotu in se joka.

„Zakaj se jokaš?“

„Eh, mlado je še, neumno, kaj se ne bi jokalo! Strah jo je“, pripoveduje neki starejši človek.

„Pobegnila je od doma. Njen ljubi ji je poslal denar in karto za pot a zdaj se boji. Ali si neumna, norica, kaj se cediš! V svili se boš vrnila in s klobukom na glavi!“

Dekle ničesar ne čuje, samo joka, joka. Če jo je pa strah dalnje, dalnje ameriške zemlje, vseh teh neizmernih množic ljudi, ki jih je videla in ki jih bo še videla. Nikdar ni mislila, da je toliko ljudij na svetu, tako strašno mnogo ljudij. Kakor majhna kapljica vode v morju se zdi same sebi in strah jo je. Kakor plaha ptica, drhti srce v prsah, preplašeno, bojzljivo in iz črnih deklških oči tečejo solze neprenehoma.

Na stopnicah sedi mlado fante, komaj da mu je petnajst let.

„Kam pa ti, dečko?“

„E, k očetu.“

„Pa se ne bojiš?“

„Kaj bi se bal!“

„In kaj doma, koga si pustil? Mater?“

„Mater in dve sestre in brata.“

„So mlajši, kakor ti?“

„Da, mlajši. Brat je še le tri leta star. Tonček je in fleten je. Mene je imel najrajše.“

In naenkrat stisne fant glavo v pesti in se zajoka na ves glas.

„Joj, kako je meni hudo! Tako je bil fleten in božal me je. Skupaj sva hodila napajat blago. Joj, moj Bog, nikoli več ga ne bom videl. Niti sestre ne in tudi matere ne. Umrl bom v Ameriki! Pokončalo me bo! ojoj, ojoj!“

Ves se trese od joka, globoko iz prsij mu prihaja vzdihovanje, klobuk mu je padel z glave in se je skotrljal po stopnicah.

„Kaj se boš jokal! Vse bo še dobro!“

In fant naenkrat skoči kvišku, skoči doli po klobuk in zakolne: „Sam vrag vas nosi, da me sprašujete! Celo pot nisem jokal, niti ko smo šli iz vasi in se je vse jokalo. In ne bi bil zajokal niti do Amerike, če me ne bi tako neumno spraševali. Kaj vas brigajo moje stvari!“

Ves je zapaljen, jezen, sram ga je, da je on, možki, zajokal pred ljudmi. Oči se mu svetijo predrzno ali obraz je še moker od solz.

„Jaz se ničesar ne bojim. Močan sem!“ pravi in kaže svoje v resnici mišičave roke. „Vrnil se bom domov, bogat, kakor grof!“ se baha in zasmeje trmoglavo. Še ga nekaj tišči v grlu, v srcu nekaj peče ali beli zobje se mu zakrešejo v kljubovalnem, korajžnem smehu.

Eh, on ni več otrok! . . .

Oh, fantiček, naj ti bo sreča mila, naj tujina ne zaduši zastoj tvojih mladih, junaških sil!

Spavalnice gori so zaklenjene. Ali mestna inšpekcija gre in sluga odpira vsa vrata. Kakor v vojašnici stoje postelje ena poleg druge samo manje so in ožje. Priučiti se je treba, na ladji bo še tesneje. Ej in kako tesno! Tukaj je svetlo in zračno ali v mejpalubi boš lovil zrak, kakor riba pod ledom. Lastni svoj smrad boš dihal in še smrad drugih sto, dvesto ljudij, ki so natlačeni s teboj v en nizki, tesni, oski prostor. Par tisočev vas bo stisnjenih tako v ozke, tesne zaboje na ladji. Po šestintrideset strašno ozkih postel stoji v blokkih. Devet in devet, tako da so noge skupaj, nad teboj še drugih osemnajst. Glave gledajo na ozki hodnik, stezo, kjer se komaj predrenja en človek. Z roko dosežeš preko, kjer jih je drugih šestintrideset obsojenih osem ali deset dnij ali še dlje na isto življenje s teboj. Okna so tako majhna in če ležiš sredi kje pride s težavo zrak do tebe. Kadar je morje razburjeno, pa se zapro še te luknje, da samo še slaba ventilacija prinaša malo zraka odzgor, oh takrat so strašne ure. Vse zdihuje, joka, kolne, moli, vse se zvija, bljuje in strašen smrad te duši. Oh, tak je pot k tisti lažnjivi, zapeljivi, zlati amerikanski sreči!

Ali tukaj v hotelu je še svetlo in zračno. Postelje so čiste in pospravljene. Vse je prazno, okna so odprta, samo tam v kotu leže trije.

„Žakaj ležite? Ali ne veste, da ni dovoljeno ležati po dnevi po posteljah?“ vpraša inšpektor in sluga, ki razume hrvaško, prevaja.

Vsi trije skočijo hitro raz postelj, kakor blisk tako urno. Pokorni so, bojazljivi. Eh, tukaj na tujem, tukaj v svetu ti je lahko vsak gospodar. Pokori se, to je najboljšo; kje boš iskal pravico, ko ne znaš jezika?

„Gospod, oči nas bolijo. Že teden dni čakamo a doktor nam pravi, da bo treba potrpeti še tri tedne, potem še le gremo lahko na ladjo. Solnce nas peče v oči, pa smo legli.“

„Če je tako, pa lezite. Morate paziti, da kmalu ozdravite. Če vam ne bi bilo bolje pa bi vas morali poslati nazaj.“

„Vemo,“ pravijo. „Povedali so nam, da Amerika neče bolehnih in takih, ki slabo vidijo, da bi nas vrnili celo iz Amerike. Ej, hudo je siromaku. Človek je nedolžen ali trpeti moraš dvojno. Bolan si, že to je križ a še te preganjajo za to. Če si revež, samo molči, požiraj in trpi,“ vzdihujejo in legajo spet nazaj na postelje.

Tam čez cesto je hrvaška pisarna. Toliko gre hrvaškega sveta v Ameriko, da so odprli v Bremnu posebno hrvaško pisarno. Tudi dva slovenska uradnika sta tu in celo neka gospodična, Hrvatica. Cel dan prihajajo ljudje z juga, Hrvatje, Srbi, Slovenci, pritožujejo se, psujejo, menjavajo denar, telegrafirajo domov. Hrvatje in Srbi pripovedujejo, kako so jih premotili v Mažarski, kako so jim vzeli denar, dali jim nekako karto v roke a zdaj jim povedo tu, da karta ne velja. A oni so izdali denar v nič. Pripovedujejo, kako so jih neki mažarski žandari silili naj gredo preko Reke ali oni nečejo iti čez Reko. Dolga pot je tam čez morje, parobrodi tesnejši, hrana slabja. In potovali so čez Nemčijo nekako na slepo srečo. Vsi so zbegani, obupani. Ne vedo kje so jim vzeli denar in zakaj. Pripovedujejo, da so vzeli toliko in toliko seboj z doma a zdaj jim manjka. Ne znajo tujega jezika, ne znajo ne pisati, ne čitati in tudi računati skoro nič. Zdaj sede v veliki pisarni in čakajo spet denarja z doma. Telegrafirali so ponj, zakaj težko je vračati se zopet nazaj domu, ko si tako-rekoč že na ladji.

Gledaš in poslušáš te ljudi, te močne, visoke fante, te možke — vsak je junak — in nekaj ti stisne srce, žalostno ti je v duši in jeza te lomi ob enem, da bi psoval in krel vse tiste brezvestne človeške pijavice, ki so že izrabljevale in bodo še izrabljevale te velike otroke, ki si ne vedo pomoči. Zaupljivi so, vsi zmešani od dolzega potovanja, od sveta, od tujine. Kakor otroke bi jih moral kdo paziti, da se jim ne bi ničesar zgodilo. In tudi trmasti so včasih, kakor otroci. Misli, da je sam na svetu, da samo on potuje, misli, da je vse samo za njega narejeno, ne pade mu na um, da so že stotisoči šli tako pred njim in da pojdejo še stotisoči. Še ima korajžo, pa kriči, postavlja se, kolne vse poprek po pravici in krivici. Svet jim bo že pristrigel peroti, obmolknili bodo, pohlevni bodo postali, kakor jagnjeta. In vendar se jim še manj zgodi, kakor bi se jim lahko zgodilo pri njihovi strašni neizkušeni. Ljudje, kakor gora, visoki kakor jelke, močni kakor levi a nespretni in lahkomisljeni, kakor deca.

Prišlo je enkrat dvajset Ličanov v pisarno, dvajset hajdukov, dvajset hrastov kraljevskih. Visoki, plečati, žilavi. V zagorelem obrazu imajo črne oči, kakor strele, silovite brke, zobe bele in bleščeče. Vse se jim je čudilo, vse je gledalo za njimi, ko so šli po mestu.

„Ne morete iti s tem parobrodom, kakor smo vam pisali,“ pravijo v pisarni. „Popoldne že gre a napolnjen je do zadnjega kota.“

„To nas nič ne briga. Danes pojdemo, kakor je zapisano,“ pravi najstarejši, ki zna brati. „Ne damo se mi voditi za nos!“

„Ali če je nemogoče, ljudje! Potrpeti bodete morali.“

„Dajte nam posebno ladjo.“

Zasmejali so se po pisarni na glas. „Naše ladje so velike, kakor pet vaših cerkva, predraga bi bila taka vožnja za vas.“

„Mi hočemo danes na morje, bemti!“ so izjavili in zagnali velikanski krik. „Če nečete, dobro. Samo dražite nas, kakor bi mignil bo vse razbito in vas vse, celo gospodo, pomečemo skozi okna na cesto,“ se prete. „Mi se ne bojimo nikogar. Samega vruga se ne bojimo, ko smo se podali v Ameriko. A taki nismo, da bi trpeli krivico in molčali.“

Vsa pisarna odmeva od silovitega krika. Uradniki se posvetujejo. Ali kaj boš solil takim ljudem pamet. Kar se zmisi tega se drži. In če jim pade v glavo razbijejo vse. Lahko jih potem pobesiš, pomagalo ne bo.

„Pojdite z menoj“, pravi uradnik in vodi jih po ulicah v ogromno palačo severnega Lloydja. Pelja jih pred samega direktorja društva. Pripoveduje mu nemški kaj je na stvari, da je tak človek, kakor je teh le dvajset, pohleven, kakor ovčica ali če mu sede mušica v glavo, potem je zastoj razjašnjavati in miriti. On goni svoje in bučo ima trjo od železa.

Še drugi gospodje so prišli, čudili se tem dvajsetim jugoslovanskim velikanom, smejali se, zakaj končno jim je ta otročja odločnost ugajala in nazadnje so odredili naj se izkrca iz parobroda dvajset galicijskih Rusinov. Ličani naj gredo z vragom, naj jih Amerika kroti. In ko so odhajali je nek uradnik fotografiral teh dvajset orjaških puntarjev. Slavna povest živi o njih med Bremčani.

Tudi naši Slovenci potujejo z večina preko te luke. V slavi in v časti jih imajo zelo. Da so gospodje, pametni, čisti in okretni. Radi se umivajo, skrbe za čiste ovratnike, pisati in brati znajo, vsak ve kaj hoče. Najbogatejši so od vseh izseljencev, izvzemši Nemce in Čehe. Vsi skoro potujejo z brzoparniki, premeteni so, trezni, ne dajo se goljufati. Lahko je postopati z njimi, ker so pristopni pametni besedi. Po hotelih nikoli ne delajo škandalov, snažni so in mirni. Taka hvala se sliši o naših rojakih od tujcev.

Sploh imajo parobrodna društva rada Jugoslovane. Le najmočnejši, zdravi in krepki ljudje se selijo v Ameriko. Skoro nikdar ne vrnejo ameriksanske oblasti kakšnega Jugoslavana nazaj. Žide, Poljake in Ruse pa vračajo v velikem številu, ker so slabotni. Parobrodna društva morajo te reveže zastoj prevažati nazaj čez morje in jim dati še podporo za železnico do domačega kraja. Naši ljudje z juga so krepki, mladi in zdravi in Amerikanci so veseli tacih pastij! Doma pa propada zemlja in osobito po Hrvaškem se naseljuje tuji, Švabe in Mažarji.

Nek prismojen človek se že šest tednov potika okoli po Bremnu, po gostilnah, hotelih, agenturah in pisarnah. Hrvat je. Nekaj denarja ima pa čaka na ladjo. Že šest tednov čaka na ladjo, potrpežljivo in udano. In vedno pride opraševati: „Kdaj pojde moja ladja, jutri?“

„Ne še ne,“ odgovarjajo uradniki.

„Bom že počakal,“ pravi in odide.

Neštetokrat že so ga pošiljali domov, zmašili so ga že v vagon, da bi ga poslali nazaj v Slavonijo, od koder je prišel. Ali on neče. Joka, prosi, kolne se: „Tako mi duše, tako mi Boga, jaz moram v Ameriko. Če me ne pustite tja, pa se ubijem!“ In že ima nož v roki, da bi se zaklal.

Ne vedo kaj bi ž njim.

Nobenega svojega nima, so poizvedeli. Vse eno je zanj pod katerim solncem živi.

„V Argentinijo ga bomo poslali, tam ne pazijo tako strogo. Iz New-Yorka bi nam ga poslali nazaj. Naj gre, ko neče drugače.“

In ta človek pripoveduje svojim na novo prihajajočim rojakom, kako hrepeni za srečo in svobodo.

„Jaz vem, ljudje, tam daleč, tam onkraj morja, sreča na me čaka. Tako si želim tja, da bom umrl, če me ne bodo pustili. Sreča je tam in svoboda!“

Ljudje ga poslušajo in smejajo se mu.

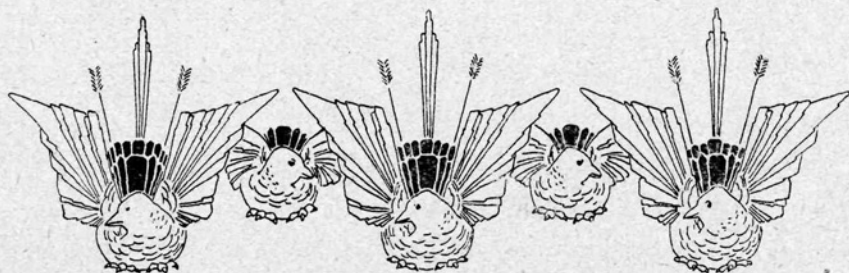
In vendar končno, vsi smo taki prismojenci. Vsi tisti, ki se mu posmehujejo, mislijo isto prešerno, mamljivo in lažljivo misel. Vsi, vsi smo taki blazni. V vsakem srcu zori ista smešna, neumna, oh in tako božanstvena, tako razkošne lepote polna želja za srečo in svobodo.

Oh, človek bi zakričal iz prazne, lačne duše: „Jaz pojdem, pojdem! Pojdem za srečo, pojdem za svobodo!“

Ali brez cilja je ta blazna večna želja. Glej, ta blazen ve, da mora čez morje za svojo srečo, za svojo svobodo. Jaz pa gledam naokrog in ves ogromni, širni svet mi je ena sama velika, gluha tema.

Kje je moja sreča, moja svoboda?!

Nikjer ni cilja. Kam naj gredo želje?!

JANKO LAVRIN:

VIHAR DIVJA . . .

Vihar divja, vihar divja
in ladja plava sred morja.
Kak val za valom se drvi
in grom grmi, orkan buči
in morje se peni, šumi!
Vihar divja, vihar divja . . .

Vihar divja, vihar divja
in ladja plava sred morja,
tam sred razburkanih valov,
ah, daleč, daleč od bregov . . .
In sto pečin in sto kleči
in sto valov na njo preži . . .
Vihar divja, vihar divja . . .

Vihar divja, vihar divja
in ladja plava sred morja,
ne ve, odkod ni kam da gre
Življenje, ti si ladja ta
sred časa — burnega morja . . .

Ah, ladji, ki brez cilja je
v tem morju, tej gorjé, gorjé! . . .

DAMIR FEIGEL:

POZNI ZOBJE.

Hvala Bogu! Z zadnjimi običajnimi novicami kakor „Nogo si je zlomil,“ „Konj se je splašil,“ „Stepala sta se,“ „Koš jajc je zvrnila“ bo končana številka in potem sem prost popoldan.“

Tako je govoril sam s sabo urednik nekega lista, kateri je izhajal trikrat na teden, in čegar posamezna številka je stala deset vinarjev.

Komodno se je naslonil v uredniškem stolu, prižgal smodko, zrl za plavkastim dimom ter premišljeval o nemškem mostu do Adrije in o končnem porazu Japoncev.

„Gospod urednik! Tu imate zadnje krtačne odtise! Rokopisa manjka še šest vrst; prosim, da bi koj napisali malo notico in sicer za „Razgled po svetu.“ Drugo je vse v redu!“

„Prav, gospod meteor! Počakajte, kmalu dobite notico.“

Ni premišljaj dolgo in že se je rodila pod njegovim spretnim peresom kot plod njegove domišljije ta-le notica:

„Čudno a resnično. Ni dolgo od tega, menda dva tedna, ko je dobila štiriindevetdesetletna ženica v neki vasi na Nižje — Avstrijskem štiri zobe in sicer dva kočnika v gorenjih, dva pa v spodnjih čeljustih. Za to čudno prikazen vlada splošno zanimanje.“

In zakaj tudi ne? Tuptam kaka majhna laž ne more škodovati. Čitatelji preberejo list, do prihodnje številke pozabijo že vse novice. Kdo naj preiskuje, je-li ta ali ona stvar resnična? Prav, ako pa se hoče prepričati kdo o resnici te brezpomembne, a za ljudstvo vsekakor zanimive novice, naj sam potuje v ono „neko“ vas, naj sam pogleda oni „neki“ ženici v zobe, in ako ne dobi za svojo radovednost od razžaljene „neke“ ženice zaušnice, potem res malo poznam žensko, ki zna, bodisi tudi v največji starosti, braniti svoj ponos, lepoto in popolnost.

S takimi refleksijami je potlačil resnicoljubni urednik svoje pomisleke proti tej nedolžni laži.

Toda kmalu je pozabil na to, in njegova uredniška vest mu ni imela ničesar očitati.

Par dni pozneje. Zopet je sedel urednik pri mizi in pisal. Nekdo je potrkal.

„Gospod urednik, tukaj vam prinašam današnje liste. Drugega ni bilo ničesar na pošti.“

„Prav, prav!“ In urednik je začel pregledovati došle dnevnik, da dobi iz njih novega gradiva za prihodnjo številko.

Toda, kaj? Tako? Strah mu zasije iz oči, okrog ust mu zakroži pa skoraj neviden nasmeh. Prebere enkrat, čita v drugo, mrmlja v tretje; vedno enako.

„Haha, moja laž je začela roditi sad! Ta častnik se je pa pošteno urezal, sedel mi je na limanice seveda s svojimi lastnimi pristavki in okraski. Hm . . . Berimo še enkrat to čedno novico!

Pozni zobje. Pred kakimi štirinajstimi dnevi je zapazila šestindevetdeset let stara ženica Apolonija Maulbach v Eberhardsdorfu, neki vasi na Nižje-Avstrijskem, da so ji zrastle štiri zobje in sicer dva kočnika na gorenjih in dva na spodnjih čeljustih. Lahko si predstavljamo starkino veselje, kateri ni treba več uživati zgolj mehkih jedij. Res čuden slučaj! Kaj pravi k temu veda?

Haha, izborna! Ta moj kolega pozna celo ime moje stare ženice, pozna vas, ve, da je dve leti starejša, je prepričan o njeni zadovoljnosti, o njenem veselju in slednjič pozivlja še vedo k pojasnilu te moje lumparije. Kdo bi si bil mislil? Radoveden sem na odgovor izvedencev — zobozdravnikov. Menda pa ostane le pri tej drugi, podaljšani izdaji moje laži. Skoraj bi si želel . . .“

Zopet so ga posli, delo, situacija na bojišču, deželni zbori in dogodki na Balkanu premotili v toliko, da se ni več spominjal te zadeve — dva dneva.

„Brrr . . . To je pa že preveč. Vsi listi že prinašajo krajše ali daljše poročilo o teh vražjik „poznih zobeh“. Da bi vrag Apolonijo, Eberhardsdorf, kočnike in vse . . .“

Čudna čuvstva so spreletavala urednika po teh besedah. Urno je stopal gor in dol po sobi; vzel sedaj ta časopis v roke, čital koj potem v drugem, vrgel tretjega jezno v koš in se razveselil slednjič, ko mu je prišel ilustrovan list v roke, namreč „Interesantni list“, češ, radujmo se par minut nad slikami, samo da mi ne pridejo več pred oči oni „pozni zobje“.

Res čudno, kako morajo priobčevati slike ljutega boja, ko švigajo krogle, ko lete granate in karteče po zraku. Res, junak mora biti fotograf, da si napravi v tem času sliko. Pa tu! Umor, celo grozen umor v Parizu, seveda fotograf ne sme manjkati tudi pri umorih. Kdo pa naj ovekoveči tak umor, ako ne fotograf. Tu, velika slavnost povodom dekoracije hrabrega ognjegasca, tu cela družina, menda kak jubilej, toda ne, kaj? Vidim li dobro? Apolonija Maulbach v krogu svojih 56 otrok in vnukov. To je pa res že skrajno. To je vsekakor fotografija, pa še čedna fotografija. Fotograf H. Katzigel v Eberhardsdorfu, ti postaneš slaven, ti proslaviš svoje ime, svoj kraj, svoj stan, svoj rod, ker ti edini znaš fotografirati osebe, ki ne eksistujejo.

Besedilo k sliki na strani deveti.

Berimo!

„Čudne, da celo neverjetne stvari se dogajajo na našem planetu. Človek si jih kar tolmačiti ne more in lahko se trdi, da stoji pred njimi kakor pred nerazrešljivo sfigo. Taki slučajji so kaj pripravi, da zaslove med ljudstvom, ki ne pozna ne njihovega izvora in ne vzroka, kot čudeži, kateri si zgrade sami pot do človeškega spomina, kjer ostanejo, dokler jih ne prepodi novejši, zanimivejši čudež.“

Tak čudež se je prigodil pred kratkem na Nižje-Avstrijskem. Majhna in nezatna je vasica Eberhardsdorf. Noben pesnik, noben slikar, noben diplomat in noben vojskovodja se ni rodil v njej, da bi proslavil s svojo slavo ime svojega rojstnega kraja. In vendar se glasi po celem svetu njeno ime, vsakdo pozna dandanes Eberhardsdorf. In zakaj?

Stara žena je praznovala v krogu svojih otrok, zetov, snah, vnukov in pravnukov obeh spolov svoj stoti rojstni dan. Toda to ni bil praznik samo za ožjo družino, ampak za vso vas. Preč. g. župnik Rudolf Pusch je daroval sveto mašo, katere se je udeležila cela vas. Po končanem svetem opravilu je fotografiral g. H. Katzigel ženico v krogu svoje družine.

To sicer ne bi bilo še nič čudnega, saj se še vedno dobe tako trdne narave, ki dočakajo devetino Metusalemovih let. Toda — in to je pravi čudež — tej stari stoletni ženici g. Apoloniji Maulbach so zrastle menda ravno za njen rojstni dan štiri zobje, in ona lahko trdi, da ima sedaj toliko zob kot njen devetindevetdeset let mlajši, tretji pravnuk.

V kolikor smo se informirali, je izgubila s svojim osemindesetletim letom svoj zadnji zob, kateri služi njenemu najmlajšemu sinu, sedemindesetletnemu staremu posestniku Josipu kot okras pri verižici. O tem čudnem pojavu izpregovori najbrže tudi veda svoje mnenje!

„Čudna so pač pota*božje previdnosti!“

Res čudna so pota! Na tej strani spustiš naslikano muho, na drugi strani ti pa prihaja že živ slon nasproti. Temu zadnjemu popisu res ni manjkalo družega, kot to, da vošči uredništvo „ilustrovanega interesantnega lista“ gospej Apoloniji Maulbach „dober tek“ k onim puranom, katere ji je darovala občina na lastne stroške v povzdigo njenega „zobnatega“ rojstnega dne in sicer na predlog g. Wendelin-a Hammerschmiederleinchena.

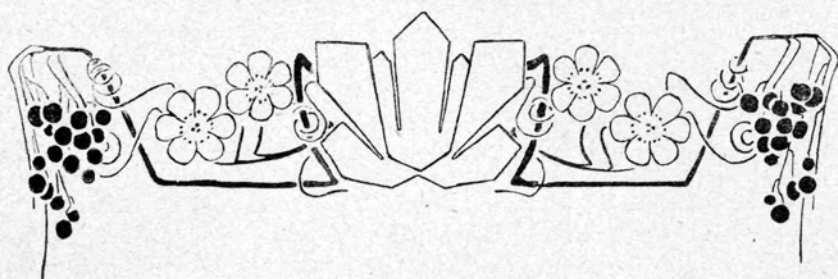
In zopet je stopal urednik po sobi. Nič ga ni veselilo. Videl je pred sabo slona, velikanskega, junaškega in mogočnega, ki rase in rase, ki se slednjič prevrne, ker stoji na slabi znanstveni podlagi, in pri tem zdrobi njega, ki je bil kriv njegovega rojstva. Toda kaj, naj ga tudi zdrobi, da bi vsaj mir imel pred smrtjo! Kamor stopi zvečer, da izpije kozarček vina, povsod ga vprašujejo prijatelji in znanci po njegovem časninarskem mnenju o tej redki zobnati prikazni. Kaj naj reče? Ali naj trdi, da se lažejo vsi njegovi kolegi? Ne, kdo naj mu, uredniku, še kaj verjame?

Čez par dni se je zgodilo nekaj čudnega, nekaj še bolj čudnega od onih poznih zob. Urednika ki je sam začel s to novico, urednika, ki je sam v sili vstvaril raco, so prepričali drugi listi in prijatelji, da je konečno verjel svoji lastni laži. Posebno še, ko je prinesel nek nemški „medicinski tednik“ popis internacionalnega zborovanja zobozdravnikov, na katerem je dokazoval nek mlad zdravnik svoje mnenje z novejšimi dogodljaji v Eberhardsdorfu. Pri tej priliki je nabral tudi za staro ženico, ki mu je nevede pomagala s svojimi poznimi zobmi, štiristo mark, katere so se nujnim potom poslale na njen naslov. Toda, kdo naj popiše začudenje mladega zdravnika, ko mu prineso čez dvanajst dni denar nazaj z opombo, da ne eksistuje Eberhardsdorf ne na Nižje-Avstrijskem, ne na Gorenje-Avstrijskem, da sploh ni take ali vsaj podobne vasi v celi Avstriji. Niti „interesantni list“, ki je prinesel celo starkino sliko, ni mogel dati pravih, točnih informacij, ker se je skliceval na fotografa, ki pa zopet ne existuje.

Listi so kmalu utihnili o tej zadevi.

Edino le urednik, ki si je sam izmislil pozne zobe, je veroval vanje, pa tudi v svoj proroški duh.

ROMAN ROMANOV:

V PARKU.

Kaj se še domišliš ti,
kak se jesen je priklanjal,
kak na nebu ščip je sanjal
vse zaljubljene noči?

Kaj se še domišliš ti,
kaj je rekla sestra Fani,
ko pogledala po strani
v tvoje motne je oči?

„Treba govoriti, ah . . .“
in odšla je prepevaje,
tak poredno se smehljaje,
tebe pa je bilo strah.

Trepetalo je srcé,
trudno daleč hrepeneče,
željno vrisaka, željno sreče,
vse brezkraino kot morjé! . . .

SAMKO CVETKOV:

NA SOLNČNIH POLJANAH . . .

Olga je bila tedaj stara dvanajst let in mama ji je bila že umrla. Majhno dekletce je bila Olga in človek bi ji ne bil prisodil niti toliko let, ali je imela zelo dolge lase in govorila je zelo pametno, skoro tako kot odrasle deklice. Vsaki dan je hodila v šolo in ozirala se je mimogrede v izložna okna prodajalnic ter si želela lepih stvari, ki so bile izložene . . . Tistole punčko bi kupila in jo nesla domov. Položila bi jo na posteljo in punčka bi zaprla trudne oči. Gotovo tudi kaj govori, ker ima tako prijazno odprta usta . . . „Mamá, papá!“ — Poglej no, Olga, izpregovorila je čisto naravno in razločno. Resnično, izpregovorila je! — Potem je videla Olga še mnogo drugih stvari in jih je zaželela; ali kako priti do njih? — Tudi po mestnem vrtu je hodila in je ogledovala rože. Lepe so bile vse, ali najlepše so bile gartrože in tudi dišale so lepo . . . Ali nikdo jih ji ni ponudil, sama pa si jih ni upala natrgati, ker je vedela, da je greh trgati tuje cvetje in po tujih vrtovih . . . Nagovorila bi vrtnarja in morebiti bi ji dal cvet, samo eno rdečo rožo, da bi jo nesla domov in jo pokazala očetu, ki bi se začudil.

„Kje pa si dobila to lepo rožo?“

„Dal mi jo je vrtnar . . . bila sem na vrtu pa mi jo je dal kar sam.“

„Kaj pa ti je rekel?“

„Na, deklica, rdečo rožo, ker si pridna in nimaš mame . . . Pozna me menda . . .“

Tako je premišljevala Olga in je prišla v teh mislih do šole. Zamudila je četrture in pomislila je zdaj, ali bi šla v razred, ali ne bi šla . . . Postala je in je premišljevala. Če vstopi, ozmerjala jo bo učiteljica, zakaj postopa okoli in zamudi pravi čas. In zaradi tega bi bila potem žalostna celi dan . . . Če ne gre v razred, bo hudo drugi dan . . . Na razprotju je bila njena duša in težka je bila odločitev. Pomislila je to, pomislila je ono. Če vstopi bo kregana in potem žalostna celi dan; če ne gre, izprehodila se bo to ljubo dolgo popoldne bogvekje, drugi dan pa poreče, da je bila bolna . . . Ali, Olga, nikar! Lagala vendar ne boš pred vsemi součenkami in v obraz svoji dobrotnici!

In vendar ni šla v razred!

Spomnila se je nečesa in odšla je po cesti naprej mimo šole in ven iz mesta . . . Sklenila je, da bo drugi dan iskreno povedala, kako je zamudila in da si ni upala vstopiti, da je dolgo stala pred vrati in premišljevala; obenem pa se ji je zahotelo po lepem dnevu in ni prišla. Kdo ji zameri za en dan, mladi, neizkušeni deklici? — Hodila je počasi in ogledovala se je na vse strani. Tu še ni bila nikoli in zdelo se ji je, da na te prostore še ni bila stopila človeška noga. Nikdo še ni videl teh cvetov in nikdo še ni povohal teh pisanih rožnih čaš, polnih najblajših duhov. Sapa, ki maje ta drevesa, ni še objela popotnika, ki bi šel po ti poti naprej. Teh tičev ni še slišalo nobeno uho in vendar so njih pesni tako nebeško lepe. Domislila se je, da je poslušala časih slavca, ki je pel v zvezdnato noč in zaželela je, da bi tudi zdaj zapeli slavci svoje pesmi svojim slavicam in pa nji, nedolžni Olgici. In glej, samo zaželela si je, niti izrekla ni želje, pa že poje . . . v vseh grmih so se oglasili v skladno pesem in Olga jih posluša. O, o, kako lepo se glasi taka pesem takole na večer . . . Opazila je Olga, da se je pričelo mračiti in pričela je misliti, če ne bi bilo pametno, da se vrne domov . . . Ali takoj je vedela, da ne pojde še domov, ker je tako prijetno tukaj. Ako je lačna, lahko utrga najsočnejšega sadja; če jo mori žeja, more piti iz potoka in dolgčas ji preganjajo neumorni slavci. Ti presneti slavci, kako so objeli njih glasovi mlado neizkušeno dušo! — Večer je bil vedno temnejši in naposled je postala tema popolnoma. Olga se je zavedela in v prvem trenutku ji je prišlo na misel, da bi pobegnila . . . ali ni videla pota in padla je na tla. —

„Mama!“

Ali spomnila se je v tistem hipu, da jo mama ne sliši, da je predaleč do nje . . . do solčnih poljan. Jasno ji je bilo, da ne dosega njen glas do solčnih višav: premehak je, prenežen,

pretih. Velika žalost je napolnila njeno dušo in obžalovala je iz celega srca, da ni šla v šolo. Zdaj bi lepo sedela doma in bi se smejala bratovim šalām. Oče bi pogladil njene lase in jo pohvalil in tudi poljubil bi jo na čelo.

„Ti sladka Olgica!“

Vstala je s tal in je pomislila na katero stran mora, da pride domov . . . Ali do doma je tako daleč in gotovo ne bo prišla v temi. Celo popoldne je hodila vedno dalje in dalje, utrudila se je in gotovo je zelo daleč od doma. Da bi saj bilo svetlo kot je časih! Luna je na nebu in zvezde! Ali nocoj to poč ni nobene zvezde in nebo je popolnoma oblačno . . . O, Bog, zakaj si dovolil slavcem, da so zamotili njeno dušo in je pozabila na povratek? — Olga je pomislila, da če bi tekla, bi lahko kmalu prišla domov. Začela je hoditi počasi naprej. „Da se malo privadijo oči v ti temi“, je mislila, „in da se malo omajo noge“. Hodila je vedno hitreje in naposled je stekla. Tekla je dolgo in postala je šele tedaj, ko ni več mogla dihati.

„Zdaj moram biti že blizu doma“, rekla je polglasno sama sebi. „Le naprej in kmalu bom doma!“

Spet je tekla in se ni vstavila dolgo, dolgo . . . Pot ji je kapal s čela na lice in od lica na tla, časih ga je obrisala z rokavom. Lasje so se ji zmršili in dolgi kodri so padli na čelo, na senca, na oči . . . časih so jo lasje zaščemeli v obeh in popravila si jih je z nežno roko . . . Olga, le dalje, saj si že skoro doma! — Postala je in je pogledala.

„Zdaj moram pa že res biti blizu doma“, rekla si je polglasno in je pogledala v smeri kamor je tekla. „Morale bi se videti luči, ali pa je tako pozno, da so že pogasile. Le dalje!“ —

Tako je tekla Olga vedno dalje, ali ko je postala tretjič, spoznala je, da gre — na napačno stran in prestrašila se je. Kako daleč je vendar tekla? To mora biti od doma strašna daljava in pot nazaj nemogoča! Srce se ji je stisnilo od velike žalosti in zajokala je iz vse duše . . . O Bog, o Bog!

„Ali naj se obrnem?“

Misli je bilo sto v glavi, ali nobena ni bila dobra . . . Sedla je v travo in je premišljevala . . . Vsenaokoli je bil mir in komaj trava se je zamajala v snu. Cesta je ležala bela pred njo in razločevala jo je precej daleč pred in za seboj, kajti oči so se bile privadile na temo . . . Padlo je nekoliko kapljic dežja in zabliskalo se je v časih.

„Mama, pomagaj mi v ti nesreči . . . sliši svojo nesrečno hčer!“

Žalostno je zajčalo v noč, žalostno je zanemelo v noči . . . Olga je bila čisto osamljena . . . Živa duša se ni genila, da bi pristopila k nji, . . . za roko in jo povedla v svojo hišo na varno zavetje. Mogoče je oče doma jokal in ni mogel zaspiti od skrbi, ker je ni bilo, ali pomagati ji ni mogel . . . razdalja med njima je bila prevelika. Velika tema legla je med očeta in hčer in vedno gostejši bliski niso mogli posvetiti od enega do drugega.

In brat je mislil na sestro in jo iskal in se kasno v noč vrnil domov . . . ali našel je ni . . . Olga je vstala raz travo in je šla nazaj . . . Časih je zavzdihnila in izgubil se je vzdih v daljno gluho noč . . . Pot je bila dolga in Olga je zagotovo vedela, da ne pride domov to noč. Dež je padal pogosteje in zagrmelo je časilo votlo. Olga je pričela moliti in molila je zelo goreče.

„Sveta Marija, mati božja . . .“

Olga je sklenila roke in je postala. Kaj ko bi legla kraj pota v travo in bi počakala jutra? Mogoče bi kdo prišel z vozom mimo in jo vzel seboj. Gotovo bi jo vzel, samo da bi prišel . . . Ali šla je dalje, ker se je bala dežja . . . V tistem hipu je namreč pričelo zelo hudo deževati . . . Olga je spet začela teči. Blato je škropilo na obleko in na noge in stopinja je bila negotova na razmočenih tleh, ali tekla je dalje z novimi močmi . . .

„O, mama, ali ne vidiš svoje hčere?“

Olga je vzdihnila in proseče pogledala v nebo; v tistem hipu je stopila na debel kamen in je padla. Zaječala je in je obstala mirno. Na desnem sencu se je zardečila rdeča kri . . . nedolžna kri . . .

„O vi vsi, zakaj ste pozabiti name?“

Zdihovala je Olga in jokala grenke solze. Poskušala je vstati, ali pošle so ji moči, omahnile so roke v blato nazaj in obležala je revica sredi ceste sama v temni noči . . . Zakaj ni počakala dne pod onim temnovejnatim kostanjem tam doli do kamor je tekla v napačno stran. Zakaj ni počakala? Varoval bi jo nekoliko dežja in bila bi zdrava . . . Trudnost je objela celo telo in sladka lenoba je zaplula po žilah. Zaspala bi in bi počakala jutra in potem bi šla dalje do doma . . . Oči so pričele lesti skupaj in čudne sanje so stopale pred oči . . . Tekla je naprej in naprej in zadaj so jo lovili čudni hudobni obrazi; vedno bliže so prihajali in iztegali roke po nji, skoro je čutila sapo, besede pa je slišala čisto razločno . . . „Primi jo! Porednica! Kako beži ta otrok!“ — Olga je zavpila . . . „Pustite me, ljudje! Če ste božji, pustite me! Komu sem storila kaj žalega?“ — Ali zastonj so bile prošnje, ker najbližji je stegnil roko po nji in jo je skoro prijel, ali ona se je ozrla in je videla ter se umaknila na stran in padla v prepad. Zardečila se je kri na sencu in obležala je dvanajstletna Olgica . . . Čudne sanje so vstajale; ena misel je pobijala drugo in tako se je domislila mame.

„Mama!“

Olga je zaječala tako žalostno, da se je mogoče genil kamen, ali pomoči ni bilo . . . Ali Olga je videla mamo. Prihajala je odeta v belo oblačilo, kot bi šla na poroko, in nedeljsko veselje bilo je razlito na njenem obrazu. Nasmehnila se je tako prijazno, pristopila je k Olgi in jo je pobožala.

„Olga, dete moje, kaj je s teboj?“

Vprašala je popolnoma glasno in Olga jo je spoznala tudi po glasu, milem in mehke, ki je tako razveselil otročjo dušo.

„Pomagaj mi, mama, pomagaj svojemu otroku!“

Zaupanje je bilo izraženo v takih besedah in kdo bi jih ne uslišal in upanja ne izpolnil nesrečni deklici. In mama je uslišala hčerko.

„Pojdi z menoj, Olgica, pojdi in ne jokaj!“

Prijela jo je za obe roki in jo vodila lepo in po mehki poti, da se ni mogla raniti trudna noga. Zasijala je radost v očeh in Olga se je zasmejala.

„Kam pa pelje ta lepa pot?“

„K mojemu domu vodi in tam je vse lepo in dobro.“

Olga je pomislila na dom. Kaj dela oče in kje jo išče brat?

„Prihajam, ata; bratec ne išči sestrice, sama je prišla . . .“

In potem je pomislila kako bodo veseli.

„Mama, in veseli bojo doma, kaj ne?“

„Gotovo, golobica!“

„Kako pa je doma? Tako dolgo že nisem bila doma . . . celo večnost.“

Tedaj je opazila Olga, da to ni tista pot, ki jo je hodila popoldne.

„Ali mama, midve ne greva domov. Kje je tvoj dom? Kakšen je?“ —

„Moj dom je visko gori in je lep in kdor pride tja, ne izgubi se nikoli več. Tam je večno solnce, večni dan . . .“

In tako je umrla Olga sredi ceste in ponoči.

VINKO STRASSER:

SONET.

Ko v jutru solnce izza gore vstane,
pošilja svitle žarke čez poljane,
zasveti v mavričnih se bojah trava,
pozdravlja cvet cvetico: bodi
zdrava.

Glasi se v logih slavcev petje
vbrano,
prot nebu se škrjanček v jutro rano
zaziblje in drobi napeve svoje,
narava vsa mogočno pesen poje.

Tako ljubezen moja se poraja
in vedno nova lepša v srcu klije,
da misel na te kjer zvečer zastaja,
se vzbuja zjutraj v nove harmonije,
vez naju ena čudovita spaja,
nevidne spono okrog naju vije.

?? UGANKE ??

Razpisujemo danes

ednajsti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 15. novembra. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ V PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. *Holandska deklica z vijolicami* (po sliki).
2. Vekoslav Spindler: *Zapihal je jug* (krasno vezana knjiga).
3. *Pogled na Dalmacijo* (barvana slika v okvirju).
4. *Šivalna skrinjica*.
5. Janko Kersnik: *Zbrani spisi* (krasno vezana knjiga).
6. *Okrašena podoba*.
- 7.—8. *Posode za kavo*.

Dobitki desetega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilec:

1. Ad. Liebscher: *Karlstajska Mati Božja: Ana Hren*, nadučiteljeva soproga v Stopercah.
2. *Prešernove poezije: M. Benčan*, hranil. knjigovodja, Celje.
3. *Jardiniera: Rudolf Volovšek*, c. kr. davč. ofic., Celje.
4. *Pogled na Reko: Franc Cerar*, slavninar, Domžale.
5. *Šetna garnitura: Josip Zore*, pismonoša, Kamnik.
6. A. Aškerc: *Zlatorog: Matilda Šmid*, učiteljica, Podgorje.
7. *Steklen pepelnik: Anton Ažnah*, pošt. sluga, Ljubljana.
8. *Pogled na Palj: F. Jeglič*, nadučitelj, Dovje.
9. *Dve okrašeni vazi: Marija Sever*, gostilna, St. Peter.
10. Z. Kveder-Jelovškova: *Iskre: Janko Sajovic*, posest. sin, Olševki 17.
11. *Steklenica s pokrovom: Oton Vreča*, nadučit. sin, Negova.
12. *Mali Lošinj na isterskih olokih: Florijan Goričnik*, kmet, Glinje.
13. *Figurina: Minka Loparnik*, učitelj. soproga, St. Janž.
14. H. Sienkiewicz: *Quo Vadis: Anton Maslo*, učitelj, Ricmanje.
15. *Košarica za cvetlice: Milka Florian*, klobučarjeva hči, Sv. Jur ob juž. žel.
16. *Makarska v Dalmaciji: Ivan Križman*, posestnik, Sv. Ivan.
17. *Šivalna skrinjica: Antonija Zavodnik*, zasebnica, Šmartno.
18. S. Jenko: *Pesni: Rezika Štrle*, učiteljica, Gorje.
19. *Kovinski črnilnik: Janko Zoajec*, posestnik, Kostrevnica.
20. *Hradčani v Pragi: Blaž Hodnik*, gostilničar in mesar, Srednjavas.
21. *Toaletna skrinjica: Marija Trebše*, učit. soproga, Sedlo.
22. Borisov: *V zarji mladosti: Avgust Korbar*, nadučitelj, Preserje.
23. *Servis za liker v podobi gob: Josip Širola*, kovač, Klana.
24. *Pogled na Kotor: Ivan Fatur*, trgovec, Rakek.
- 25.—30. *Posoda za kavo: Gregor Povh*, posestnik, Zg. Hudinja. *J. Triller*, ključ. in posestnik, Bled. *Franc P. Biščak*, žel. čuvaj, Dol. Košana. *Anton Resman*, kovač, St. Janž. *Pavel Cop*, posestnik, Kamenje. *Jozefa Kandus*, sopr. kurjača juž. žel., Ljubljana.

104. Skakalnica.

V. Fr. Brence, Velenje.

	ko	pi	vati	raž	čoln	
sre	nič	sov	po	da	se	vi
mur	sa	če	○	Sem	na	svoj
za	djan	○	Sem	○	del	je
dob	da	svet	○	stonj	ča	je
je	ril	ro	ves	vi	zago	o
	čisto	del	vo	bra	za	

105. Narodna zagonetka.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

Peče, pa ne gori?

106. Konjiček.

Janko Šraj, Ljubljana.

svo	vse	kra
bi	vi	jo
do	sno	nad
no	lju	mo

107. Uganka.

Zmago Potoški, Bistrica.

- . a . mesec,
- a . a ime,
- . a . prelep kraj,
- a . a kupčijska reč,
- . a . vprašanje,
- a . a ženska k otroku,
- . a . jeza.

108. Premikalna uganka.

Fran Kopač, Novavas.

Sledeče besede se morajo tako dolgo premikati ena pod drugo, da se najde v dveh navpičnih vrstah znano slovensko glasilo: Zavdati, Nikolaj, Majaron, skrivalica, bolan, domačija, Janez.

109. Uganka.

Mihael Pustišek, Zdole.

Del leta zove kratka ti beseda:
le črko spredaj — kdor pa to zagleda,
od groze in strahu pobegne,
če stvar na svetu biti res utegne.

110. Tajnostna vizitka.

Anica Omejčeva, Ljubljana.

Tnie Rožnik	
sodnik	
Akajin.	

111. Uganka.

Pavel B. Ljubljana.

1234567 je iznajditelj brezžičnega
brzojava
12423567 neapoljska jed.

112. Računska uganka.

Anton Gregoretič, Rodik.

Gospod gre kupovat gumbe v prodajalnico. Prodajalničar mu ponudi nikelnaste gumbe po 5 h, srebrne gumbe po 1 K in zlate gumbe po 5 K. Gospod pravi: „Jaz bi kupil gumbe vselih treh vrst, ako mi daste 100 gumbov po gorenji ceni točno za 100 K.“ Koliko gumbov vsake vrste je dal prodajalničar gospodu, da je bilo 100 gumbov vseh treh vrst vrednih 100 K?

113. Konjiček.

Prjateljjev prijatelj, Banjšice.

da	ru	u	u	kru	za
čem	vstvar	res	na	bri	na
ta	so	mi	o	ma	ta
ja	jo	ne	si	žep	sat
lost	ri	či	dni	pre	ni
Ne		ža	bri		a

Rešitve ugank v 10. številku.

93. Domači Prijatelj. 96. Mati 25, hči 7. 97. Soča, koča, toča. 98. Že leto — to žele. 98. Kot, Oto, tok. 100. Ura zamujena, ne vrne se nobena. 101. Kepo, repo. 102. B, Alojz, Dunaj, Bonboni, škorc, Jenko, i: Bonboni. 103. S, ilo, smola, plevica, kneževina, plenica, svila, rja, a: Slovenija.

94. Narodno blago.

Prinesel si mi v dar vipavsko pipo,
lepo rudečo — vzkliknil sem zadavljen,
prinesel si mi fovček v dar zakravljen
in celo rešto kraševskih dovtipov
in če bi mogel, vem, da poln bi meh
izpustil vame pristne kraške sape.

Oton Zupančič.

Listnica uredništva.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Pantovčak št. 5.

Onim, ki še niso dobili honorarja za kak sestavek: Pišite upravnistvu „D. P.“ v Prago in naznačite ime, bivališče svoje, naziv spisa in številko, v kateri je izšel spis! — **Ilirsko Bistričan**. Vi opisujete, „kako so Jablanci hudiča izganjali“. Sestavek je za nič, pač bi storili dobro delo meni in še marsikteremu drugemu uredniku, ko bi opisali sredstvo, katero bi zaprečilo, da puste ljudje, ki nimajo talenta, pero pri miru. — **Lestislav**. Ako je človek v starosti 15–16 let naj se raje uči, kakor pa da bi koval take strašne verze, kakor jih kujete vi! — **L. B. v K.** Vaši pesmici nisti brez pesniškega poleta, vendar je še tu in tam kakšna grča. Oglasite se z drugimi! — **Radivoj Slanov**. Verujem, da ste se trudili ali rezultat še vedno ni za tisk! — **Vinko Lozič**. Če sta dva verza dobra, so pa štiri za nič. Počakajte leto ali dve, mogoče se potem odpre v Vaši fantaziji studenec poezije. — **A. S.** Lepo je, da se spominjate svojega prijatelja, ali črtica je premalo umetniška.

ISKRE

Imam še nekaj iztisov te knjige, ki je lična in je stala 2 K. Naročniki „Domačega Prijatelja“ jo dobe za 1 K.

Zofka Kveder-Jelovšek, Zagreb,
Pantovčak 5.

Vydrovi „Buhtin“

je pridatek za kolače, pravilno sestavljena zmes, ki olajša gospodnji pripravo najizvrstnejšega peciva. 5 zavitkov 50 vinarjev.

Vydrovi šumeči limonadni bonboni

„Ambo“

1 škatlja s 50 kosi K 2—
s sidrom 1 " s 50 " " 2—

Zajamčeno, da sta obe vrsti glede kakovosti izdelani natančno po zakonu o živilih.

Izraz najsrčneješe zahvale

z današnje številko počenshi za bodoče sploh izpusčamo, in sicer na nekolikokrat iz vrst naših priporočevalcev nam izraženo željo. Objavljali smo imena zavodu naklonjenih oseb in stem pravzaprav imenik za pošiljanje cenikov in ponudb.

Gotovo vstrežemo celoti, če porabimo tako prihranjeni prostor za uvrščenje leposlovnih del, zahvalivši se svojim gg. priporočevalcem vedno pismeno, ker vemo ceniti usluge, ki se nam jih napravi s prijaznim priporočanjem.

Vydrovo žitno

≡ kavo ≡

pošiljamo vedno poštine prosto. Ako pa naročite zraven tega ali posebej tudi ostale naše izdelke, tedaj je potreba za to posebne poštine. Ostalo blago, razun žitne kave, pošiljamo poštine prosto le tedaj, ako znaša obnos najmanj 6 K. Manjšim priračunamo poštino.

3 v ziamka,
če na drugi
strani razven na-
ročila ni pripi-
sane nikake pri-
pombe,
sicer pa 5 vin.

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.

(C. k. poštni urad, Praga 22.)

Pripravno --- --- --- steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. A gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 44 v, poštnino pa tu plačamo in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Blagovolite porabiti pri naročanju!

Dne.....

Pošljite na moj naslov 5 kg Vydrove žitne kave za 4 K 50 v poštnine prosto in brez povzetja. — Dalje mi pošljite:

.....
.....
.....

Ime:.....

Stan:.....

Kraj:.....

Pošta:.....

Naročite si

---

za poskušnjo!

1 zaboj obsegajoč:

- 1 steklenico malinovega groga K 2.—
- 1 škatljo maslenih oblatov . . . „ 2.—
- 1 kg. juhnih konzerv (grahove, gobove, lečne, rezančne in riževe) . . . . . „ 3.—

za K 7.—
s poštnino vred.

Ali:

1 zaboj obsegajoč:

- 1 steklenico malinovega groga K 2.—
- 1 škatljo maslenih oblatov . . . „ 2.—
- 1 škatljo oblatov „Dessert delicat“ . . . . . „ 3.—
- 1 steklenico Vydrovega juhnega pridataka . . . . . „ 3-50
- 5 zavitkov „Buhtina“ . . . . . „ —50

za K 11.—
s poštnino vred.